

Váradi József Nyári ködben

Volt egyszer egy szép, szabadabb vasárnap délután. Magában olyan volt, mint amiből tizenkettő a tucat. Ezekre, talán egyre se, így magadtól nem emlékszel. Mégis amelyikre itt emlékezni szeretnék, az nem volt olyan, mint a többi. Ott lézengtünk az udvaron. Vendégeink voltak, vegyesen a feleségem és a magam barátai. Ma kevesebben, mint máskor. Mióta ebben a zsindeyes házban lakunk, megnőtt a látogatottságunk. Csak arra kell figyelnem, hogy az aprított fa elég legyen, aztán gyárthatom a parazsat a különféle húsok alá. Nem mondhatom, hogy a sürgölődés nem a feleségem fokozódó szépsége vagy az én fiatalodó varázsom címére szaporodott. Sokkal inkább a sütőrácsom híre volt az erősebb. Aztán a sima érdeklődés, nem zavarunk úgy – e, kezdtek jönni, s addig gyűltek, amíg nem restellték. Még boksaszén és tűzifa ígéretet is kezdtem kapni. A tűzhely átépítése is szóba került, hiába ágaskodott bennem az ellenkezés. Minek kellett volna nekem egy nagyobb és erősebb, éppen olyan modern szalonna sütőde? Volt, amikor a kísérőtől kimerült társaság hirtelen felbomlott, de olyan is esett, hogy későn valakinek danolászni, s párja nem volt, táncolni támadt kedve. Én tisztetem a vendégeket, s ezzel egyre bővült a kikövetelt kínálat. Minden ember valami érdekessel akart benn maradni, ezért ígéretes belépőt mutatott. Csak azzal nem számoltak, hogy nem mondhattam senkinek, most éppen ne gyere. Pedig sokszor annyira kicsi volt, ami bennem tartotta a szót. Az illem dolgait, azonban nagyon kezdtem mérlegelni. Vagy felkészületlen voltam arra is, hogy kedvünk vagy egészségünk nincs minden vasárnap mások után feszedezni. Talán majd a hidegebb időszakban. Nos, az idő észrevétlen vonszolt magával, lassan közvetlen szomszédjaim is lettek. Velük is ezt művelték az ők barátaik, ismerőseik. Mert azt még nem mondtam, hogy a falu aljában, a néhai lép felől rendbe rakott utcácska egyik házikóját vettem meg. Hosszantartó bankkölcsönnel. Örökös tulajdonú lakásnak. Felújítási szerződéses kötelezettséggel együtt. A néptanács értékesítési akciójában. Verseny tárgyalással. Tizenkét ház volt felhagyva. S még néhány rom. Vagy tulajdonos nem volt, vagy örökös tűnt el, vagy nem tetszett a lép közelsége. Az utóbbi visszafordíthatatlanul megszűnt. A község háza nem akart a bontással és a hulladék elszállításával bajlódni. A feleségem pedig meguntta azt, hogy este menjünk a városba, szolgáljunk a lakásunkba, port töröljünk, mosogassunk, alig aludjunk, s rohanjunk vissza a falubeli munkahelyünkre. Szinte örökösen egész napos munkakörbe. Rettenetesen rossz közlekedési viszonyok mellett. Akkor megnéztem, ezeket száraz kórókkal és szűrős indákkal keretezett házakat. Kettőre mutattak, hogy arra nincsen bizonyosan senki pályázó lélek. Így kikiáltó áron megvettem, hatéves részletfizetésre. A részlet lejárta előtt, neki veselkedek a tatarozó felújításnak. Jól hangzott.

A mai bulinak szokott termékeit gyorsan gyűjtöttem össze és néhány félig titkolt manőverrel tüntettem el. Mondhatom, a bátor tettemet elegánsan végrehajtottam, bár még elég világos volt, abban reménykedtem, hogy a mai elvesztett autóverseny tévés összefoglalóját ledőlve fogom megtekinteni. Az udvarból senki nem vette észre a készülődést, tehát nem is gondolt elvonulásra, ha egy – két, gyermekes család nem mímelte volna, a gyermekei iránt való fokozottabb érdeklődést. Azért mondom mímelte, mert napközben akármi történhetett volna, nem zavartatták magukat.

Hanem a legszebb álomba szenderülés, néha köves úton ölel magához. Csak a tévészés foglalkoztatott.

A kapuhoz beállott egy veszedelmes pufogást és bűzös füstöt okádó traktorféle. A vontató horgán egy személyszállító alkalmatosság csikorgott. Tele emberekkel. Nahát, ekkora vendégsereg csak nem áhítottam. Bejönni, csak ketten jöttek be a kapun. A többiek csak úgy leszálltak a járműről, mint roham előtt a csapat. Valahogy úgy néztek ki. A tömeg látványa, valakinek fontos lehetett.

– Jó estét – kívántak egy hangon, messziről. Megmondták, hogy ők biztosra tudják, csak én lehetek a segítségükre. Egyszerre beszéltek. Az egyiket mintha a farmbeliek között láttam volna már. Bemutatkoztak.

– Ott dolgoztam a bányában, mikor a 8 – as kapu lerobbant. Emlékszem magára – mondta a prédikátornak ajánlkozó ember. – Tudom, mennyinket mentett meg – erősítette. Igen, mindenkire nem emlékezhetek, azt sem tudtam talán, hogy a bányában szektások is dolgoztak.

Felrémlt az egész nap dédelgetett éber álmom, az autóverseny összefoglalója, aminek, úgy gondolom takarodót fűjtak. Hellyel kínáltam őket, de nem akarták. Inkább elkezdtek ecsetelni a rájuk szakadt szégyent. Hogy ennek az embernek a lánya megszökött egy fiúval, aki lehet nem is lesz valódi farmlakó, mert még nem is esett próba alá. Nem voltak felkészülve az elmenésre, de szombaton délben a farm felett a Nagyerdő útja felé mentek, kézen fogva. Itt semmi adat, amivel a keresésnek neki láthatnánk. Szombaton délután nem voltak ott az imaórán.

– Szombat délután esett meg a dolog, de most vasárnap este van. Azóta már ezerfelé elmehettek. Ezer dolog történhetett velük – kételkedtem, inkább magamnak.

– Én mégis arra kérem, hogy segítsen nekünk, mert az apja szigorúsága miatt félünk, ha elgyávulnak, valamit csinálnak magukkal. Aztán meg a fiúról sem tudjuk tisztán, hogy nemes szándékú volna – elmélkedett a prédikátor.

– Én azt gondolom, ha szökni akartak volna, több holmit kellett volna, magukkal vigyenek – szólt az apa. Az anyja attól fél, hogy csak közös kártevésben gondolkoznak. Sokat kérdezősködött, az önfeláldozók lelkével mi leszen. Ettől nagyon nyugtalanok vagyunk – mondotta.

– S miért nem jöttek hamarabb, ha már a tegnap óta tudják a dolgot? – kérdeztem. Hiszen a tegnap óta nagyon sok kárt tehettek egymásban.

– A hamarabb jövés nem volt lehetséges, mert a falubeliek csak délután engedték, hogy a prédikátornak szóljunk. Onnan pedig, idejövet vettük el a traktoros kísérőket, hogy legyen kereső emberünk – magyarázott az apa.

– Mi bizonyosra tudjuk, hogy még a havason vannak – vélekedett a prédikátor.

Sok fontolgatásra nem nyújtottak lehetőt. Közel volt az este is.

– Segíteni fogok, ha betartják, amit kérek – rá bólintottak. – Ezt a sok embert küldjük haza, s reggel, ha dolog lesz, akkor elhívjuk őket. Hírt adunk a rendőrnek, mert kell a kutyája, hívunk egy – két vadórt, mert kell a puskájuk, ha netalán állattal találkozánk. Szólítsák ide az édesanyát, hogy vele is tudjak beszélni. Aztán kell egy negyedóra, amíg a szükségesek felől dűlőre jutunk. Esetleg az embereik közül is maradhat négy – öt, aki szót fogad, ha kell és feltétlen szófogadók. Azzal kitessékeltem őket a kapun.

Visszamentem a vendégeinkhez, akik már jóformán összeszedték magukat. Röviden elmondtam, amit eddig megtudtam. Két – három jó vélekedést és egy tanácsot is hallottam. Az egyik asszonyka mondotta, hogy amennyi rémhír van a havasról, ő lekötözetlen nem menne fennebb a Huhogón. Sőt, ha válogathatna, a Berde vízesést sem nézné felülről. De, ha el kellene bújni, akkor a Molnár patakán fel, vagy a Hatuso alatti szakadásokban húzódná meg. Ha ezeket nem ismeri, akkor se menne fel Berde vízesés könyöklőjén. Mindenki rábólintott. A gyereki megfontolatlanságot hozzáadva, azt gondolom, hogy nagyon itt alatt lelünk rájuk, vagy már a Nagyhavas oldalán való mászásban vannak kimerülve valahol. Mindenki úgy gondolta, hogy a nagy szálú szakadásokhoz még kíváncsiságból sem mentek volna közel. Elbúcsúztam a vendégektől, két férfi ajánlkozott, hogy segít, ők maradtak. Neki öltöztünk az esti havasnak.

Közben bejött az anya, nagyon kikészült, ki tudja mivel ették az agyát. Kikérdeztem, ronggyá lett könnyes levelet mutatott. Róbi nem érti a vallásuk tartalmát, Ilma szereti őt. Az apa intelme, hogy magunkfaját kell szeretni, most dacba ütközött. Nem vesznek el semmit a szülőktől. Otthonról semmit nem akarnak, csak békét. Hogy ezt miért nem intézték el békésen? Nem merték megmondani az apának. Még most sem tudjuk, mire számíthatunk tőle. Nem engedem fel a havasra – még elijeszti a gyermekeket. Megkérem az anyát, hozzon néhány holmit, a lány dolgai közül, amiben, vagy amivel dolgozik otthon, még alsónemű is lehet, csavarja egymásba s tegye valami szatyorba, nehogy mosott ruhát hozzon. Kell a kutyáknak. Ez is inkább megnyugtató, mert ahol sokan ténferegnek, ott a kutyák gyorsan szagot vesztenek. Az anya feljöhet velünk, ha úgy gondolja. Aztán lámpákat és köteleket raktunk elő. A rendőrtől elvettük a fényesre olajozott GAZ terepjáróját, ami talán a háborúból menekedett meg, és itt maradt a világbéke megteremtésére várva. Most egy fiatal lelkekből induló új családnak világít a havasról levezető úton. Lelki szemeim előtt

már jövök le a havasról. Nem lehet olyan nagydolog, hogy ne járjunk a végére, csak türelem és körültekintés kellek.

A kocsmából kivettem Tódorkát, ő lesz a terepjáróval s a szerszámokkal. A rendőrt egy pillanatra elfordítottam, más dolgokra figyeljen. Mi elől megyünk a kutyákkal, utánunk jönnek a segítők s végül a terepjáró, tompított fényen. Ma világos éjszaka ígérkezik, csak akkor lámpázunk, ha arra különös okunk van. Meghagytuk a patrónak, nehogy valakit felengedjenek az úton, különösen a farmról senkit ne kényeztessenek. Öreg este volt, mire elindultunk, lassan kitaláltam, miért vágtam neki azonnal. Nem halasztottam holnapra. A rengetegben nem táborozhatnak, mert arra nem készültek fel. Tűzet, tehetnek, ha meg bírják gyújtani. Ezért kóca turistáktól kell gyufát lopniuk. Vagy valamelyik vadász, esetleg favágó, talán szenes kunyhóját kell, felforgassák. Ez olyan, amelyikben ezen a hétvégen ne lett volna mozgás. Szombaton délben meleg volt, vékony öltözetben mentek fel az úton. Ma már hűvösebb volt, nagyot nem haladhattak, ha egyáltalán mentek. Vagy már éppen visszafelé eregélnek a falu, mentő melege felé.

Két favezető ösvény mellett mentünk el, felfelé, de semmi figyelemre méltó nem esett. Hanem a Hatusó alatti patak csobogásánál két kutya is nagyon ideges lett, mondhatni rángatták a gazdájukat, az útról letérő ösvény felé. A mentésre indult rohamcsapatot átszerveztem, a két nyomkövető kutya gazdáját, az alsó erdészkiegítőt s még négy embert vettem magam mellé. A többieket hátrahagytam a betérőnél. Valahogy nem kellene megijeszteni a gyermekeket. Csendben mendegéltünk egy darabig, egy pár perc múlva, a két kutya kétfelé akart menni.

– Jó helyen járunk – gondoltam. Itt van régi házból épített tanya, s messze bennebb van egy épülőben levő lakocska. Két embert itt hagytam fürkésznék vagy összekötőnek, aztán az épületek felé tartó ösvényen indultunk. A házakba való bizalmat tartottuk bizonyosnak. Az ellenkező irányba menő ösvény talán arra szolgált, hogy azon rőzsét vagy fadarabokat gyűjtöttek tüzelőnek. A házakat meglátogatták, de nem maradtak, mert a kutyák tovább vonszoltak. Benéztünk a fás színbe, az illemhelyre, semmi. Az építkezésnél is ugyanez. Csak itt a frissen munkált fa illatozott gazdagon. Talán ma is dolgoztak valamennyit ezen az épületen. Az épületen túl az erdész lett a főnök, mert nem ismertem a sziklák repedéseit. A csorgó melletti barlangszerű repedést gyanította. Megbeszéltük a megközelítést, s arra indultunk. A kutyákat a szikla tövétől visszaküldtük. Nem kellene csaholni, nehogy ijedelmet okozzanak. Jól sejtettük. Amelyik likra tartottunk, abból füst jött ki, a szembe való fákon a lángok enyésző fénye játszott. Valaki benn tüzelt.

A két szőkevény nagyon el volt fáradva. A próbálkozásukat is megbánhatták, mert akármit kérdeztünk, készséges igennel válaszoltak. Két oroszlánkölyök lázadó helyett, két csapzott verébfiókát találtunk.

– Nem voltak egymás kárára – tudtuk meg. Megbékélve adtuk a lányt az édesanyja kezére, a legényre az erdész vigyázott fel.

A kihallgatásokra nem mentem el, de az is volt. A dolog emlékezetessé azért lett, mert az apa először egyezett bele, hogy a lánya kiköltözzön a farmról, holott nem tudták, ha a fiú beáll próbára. A község háza csodálkozása végig hullámozott a falun. Mindenki tudott valamit.

Ezt az autóversenyes összefoglalót sem láttam. A helyi adás gazdája örömmre megígérte, hogy minden autóversenyt visszajátsszanak nekem, ha lesz mentés, ha nem.

***